

SAVIENĪBAS AUGSTAIS
PĀRSTĀVIS ĀRLIETĀS UN
DROŠĪBAS POLITIKAS
JAUTĀJUMOS

Briselē, 2.12.2020.
JOIN(2020) 22 final

**KOPIĢS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPADOMEI UN
PADOMEI**

Jauna ES un ASV programma globālām pārmaiņām

Jauna ES un ASV programma globālām pārmaiņām

1. Ievads

Attiecības starp Eiropas Savienību un Amerikas Savienotajām Valstīm ir unikālas, un to pamatā ir **kopīga vēsture, kopējas vērtības un kopīgas intereses**. Transatlantiskā partnerība bija dzimusi kā solījums gādāt par vispārējo mieru, progresu un labklājību. Pēc Otrā pasaules kara Māršala plāns palīdzēja atjaunot Eiropas kopienas un ekonomiku. Ziemeļatlantijas līguma organizācija (NATO) nodrošināja mūsu kolektīvo drošību. Rīkojoties kopā, Eiropa un ASV palīdzēja izstrādāt un veidot daudzpusēju, uz noteikumiem balstītu sistēmu, lai risinātu globāla mēroga problēmas. Cilvēkiem abās Atlantijas okeāna pusēs transatlantiskās saites ir vitāli svarīgs mūsu sabiedrības, identitātes, ekonomikas un personīgās dzīves elements.

Mūsu kopīgajam globālā mēroga spēkam un ietekmei šodien vēl aizvien nav līdzinieku. Mēs esam mājvieta gandrīz miljardam cilvēku, un mēs esam divi lielākie attīstīto demokrātiju bloki. Mūsu IKP un tirdzniecības apmērs veido aptuveni trešdaļu no visas pasaules IKP un tirdzniecības apmēra, un 60 % no ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem. Pateicoties transatlantiskās tirdzniecības un ieguldījumu intensitātei un atvērtībai, tiek radīti miljoniem darbvieta un veidota liela daļa no globālās ekonomikas. Mēs esam spējīgi noteikt regulējumus un standartus, kas tiek pārņemti visā pasaulē. Mēs esam galvenie inovācijas virzītājspēki un pasaules mēroga lielvaras pētniecības jomā, kas attīsta daudzas un dažādas tehnoloģijas – sākot ar 5G un beidzot ar vakcīnām.

Šis kopīgais spēks un ietekme ir neaizstājams globālās sadarbības enkurs 21. gadsimtā — neatkarīgi no tā, vai tas ir veselības, drošības, klimata, tirdzniecības un tehnoloģiju jomā, vai attiecībā uz daudzpusēju, uz noteikumiem balstītu kārtību. Mūsu kopīgā apņemšanās ir būtiska pasaulē, kurā autoritārās varas cenšas graut demokrātiju, agresīvi rīcībaspēki mēģina destabilizēt reģionus un iestādes un noslēgtas tautsaimniecības ļaunprātīgi izmanto atvērtību, ko kuras ir atkarīgas mūsu sabiedrības.

Tāpat kā šī nepieciešamība pēc sadarbības ir kļuvusi vēl jo svarīgāka, arī transatlantiskā partnerība ir jāsauglabā un jāatjauno. Pēdējos gados mūsu attiecībām ir nācies saskarties ar izaicinājumiem ģeopolitiskā spēka pārbīdes, divpusējās spriedzes un vienpusējas politikas renesanses dēļ.

Administrācijas maiņa ASV, kā arī pārliecinošāka Eiropa un nepieciešamība veidot pasauli laikmetā pēc koronavīrusa izraisītās krīzes paver mums vienreizēju, šai paaudzei unikālu iespēju veidot **jaunu transatlantisku programmu globālas sadarbības labā** – programmu, kuras pamatā ir kopīgas vērtības, intereses un globālā ietekme. Tai būtu jāklūst par centrālo asi līdzīgi domājošu partneru jaunā, globālā aliansē. Tas notiek laikā, kad starp nākamo ASV administrāciju un Eiropas Savienību pastāv vienoti uzskati par iekšzemes un starptautiskās programmas perspektīvām un prioritātēm.

Brīdī, kad gatavojamies definēt šo jauno programmu, mums nebūtu jāsaik nostalgiski meklēt pēdējo desmitgažu globālo kārtību vai iepriekšējo paaudžu transatlantisko partnerību. ASV un

ES ir mainījusies, un mainījusies ir arī varas dinamika un ģeopolitiskā un tehnoloģiskā realitāte.

Mums arī nevajadzētu pieļaut kļūdu un aizrauties ar viltus diskusijām, kuru nolūks ir iebilst pret spēcīgāku Eiropu un spēcīgāku transatlantisko partnerību. **Vienota, spējīga un pašpaļāvīga ES nāk par labu Eiropai, par labu transatlantiskajai partnerībai un par labu daudzpusējai sistēmai** – tie ir savstarpēji pastiprinoši, nevis savstarpēji izslēdzoši aspekti.

Tieši ar šādu domu Eiropas Savienība nāk klajā ar priekšlikumu jaunai, uz nākotni vērstai transatlantiskai programmai globālās sadarbības labā, kas vērsta uz jomām, kurās mūsu intereses sakrīt, kurās mūsu kolektīvo ietekmi var vislabāk likt lietā un kurās ir vajadzīga mūsu globālā līderība.

Jaunās transatlantiskās programmas pamatprincipi

- *Transatlantiskajai partnerībai būtu jādarbojas, lai veicinātu kopēju labumu globālā līmenī, nodrošinot stabilu pamatu iedarbīgākai daudzpusējai rīcībai un spēcīgākām iestādēm. Tā būs veidota tā, lai visi līdzīgi domājošie partneri varētu tai pievienoties.*
- *Eiropas Savienībai un ASV būtu jāīsteno kopīgās intereses un jāizmanto mūsu kolektīvais spēks, lai sekmīgi sasniegtu mūsu stratēģiskās prioritātes.*
- *Mums vienmēr būtu jāmeklē risinājumi, kuru pamatā ir mūsu kopīgās vērtības — taisnīgums, atvērtība un konkurence, tostarp arī gadījumos, kad pastāv divpusējas domstarpības.*

2. Kopīgs darbs veselīgākas pasaules labā – Covid-19 laikā un turpmāk

Īstermiņā nav izteiktākas nepieciešamības pēc globālās sadarbības kā cīņā pret vīrusu, kas vēl aizvien nodara milzīgu kaitējumu cilvēkiem, sabiedrībai un ekonomikai abās Atlantijas okeāna pusēs un visā pasaulē. Cilvēces kopīgais mērķis ir glābt cilvēku dzīvību un sargāt iztikas līdzekļus, kā arī pēc iespējas ātrāk no jauna atvērt mūsu ekonomiku un sabiedrību.

Šīs pandēmijas pārvarēšanai ir vajadzīga vadība, un Eiropas Savienība jau pašā sākumā ieņēma vadošo lomu globālajā atbildes reakcijā. Sadarbībā ar Pasaules Veselības organizāciju un pilsonisko sabiedrību Eiropas Savienība ir pulcējusi vienkopus 40 valstis, lai piesaistītu vairāk nekā 16 miljardus euro, kas paredzēti **testu, ārstniecības līdzekļu un vakcīnu izstrādei un taisnīgai izplatīšanai**, izmantojot iniciatīvu “Paātrināta piekļuve Covid-19 apkarošanas rīkiem” (*Access to COVID-19 Tools Accelerator – ACT-A*).

Eiropas Savienība aicina ASV pievienoties globālajai atbildes reakcijai un tās vakcīnu pīlāram – mehānismam *COVAX*. Mērķis ir nodrošināt to, ka drošas vakcīnas tiek taisnīgi izplatītas vairāk nekā 180 iesaistītajās valstīs – neatkarīgi no tā, kur tās atrodas un vai var atļauties šīs vakcīnas. Mērķis ir panākt, ka līdz nākamā gada beigām ir pieejami divi miljardi vakcīnu devu, sniedzot valstīm ar zemiem un vidējiem ienākumiem vienlīdzīgu piekļuvi. **ASV līdzdalība un finansiālais ieguldījums *COVAX* mehānismā** būtu spēcīgs vēstījums un

palīdzētu novērst finansējuma trūkumu, kā arī uzlabotu mūsu kopējās izredzes gūt panākumus.

Atzīstot to, ka vakcinācija glābj cilvēku dzīvību, Eiropas Savienībai un ASV būtu arī jāapvieno spēki, lai izveidotu noturīgus, taisnīgus un **visaptverošus loģistikas tīklus** vakcīnu izplatīšanai un medicīnas preču piegādēm visā pasaulē. Eiropas Savienība arī aicina ASV pievienoties “**Tirdzniecības un veselības**” **iniciatīvai** Pasaules Tirdzniecības organizācijas (PTO) ietvaros, lai nekavējoties atvieglinātu būtisku medicīnas preču un veselības aprūpes produktu tirdzniecību.

Ilgākā termiņā Eiropas Savienībai un ASV būtu kopīgi jāmacās no šīs pandēmijas laikā gūtās pieredzes un ciešāk jāsadarbības **novēršanas, gatavības un reaģēšanas** jomā. Tas varētu ietvert tādus elementus kā datu un zināšanu apmaiņas uzlabošana, agrīnās brīdināšanas sistēmas un svarīgākā medicīniskā aprīkojuma uzkrāšana. Mūsu attiecīgajām aģentūrām, kas atbild par zālēm, slimību profilaksi un kontroli un biomedicīnas pētniecību, būtu jākoordinē savs darbs, lai transatlantiskajā mērogā nodrošinātu saskaņotu viedokļu un informācijas plūsmu.

Tieši ar šādu domu Eiropas Savienība ierosina sadarboties, lai izstrādātu **pandēmijas rokasgrāmatu** sagatavošanas un reaģēšanas jomā. Pasākumi šajā sakarā varētu ietvert sagatavošanas plānu, krīzes protokolu un īpaši šim nolūkam paredzētu resursu ciešu saskaņošanu, lai tiktu galā ar ārkārtas situācijām nākotnē. Eiropas Savienība ir arī gatava sagatavoties ar ASV, lai **stiprinātu Pasaules Veselības organizāciju**, kā arī lai izstrādātu un iesniegtu kopīgu reformu priekšlikumu, kura mērķis ir palielināt šīs organizācijas neatkarību, pārredzamību, pārskatatbildību un efektivitāti.

Nākamajā gadā paredzētajā G20 Vispasaules veselības samitā, ko Itālijas G20 prezidentūras ietvaros kopīgi rīkos premjerministrs Džuzepe Konte un Komisijas priekšsēdētāja Urzula fon der Leiena, viena no prioritātēm būs uzlabot gatavību pandēmijām un reaģēšanu uz tām globālā mērogā. Eiropas Savienība priecātos par ASV devumu samita sagatavošanā.

Pirmie pasākumi

- *Eiropas Savienībai un ASV būtu jānodrošina finansējums **vakcīnu, testu un ārstēšanas līdzekļu** izstrādei un taisnīgai izplatīšanai visā pasaulē – pirmais solis būtu pievienošanās un aktīva iesaiste ACT-A un COVAX iniciatīvās.*
- *Izstrādāt **pandēmijas rokasgrāmatu sagatavošanas un reaģēšanas** jomā un pastiprināt sadarbību un datu apmaiņu starp attiecīgajām iestādēm.*
- *Sadarboties, lai **atvieglinātu būtisku medicīnas preču tirdzniecību** – pirmais solis būtu pievienošanās “Tirdzniecības un veselības” iniciatīvai PTO ietvaros.*
- *Sadarboties, lai **stiprinātu Pasaules Veselības organizāciju** un izstrādātu un iesniegtu kopīgu reformas priekšlikumu.*

3. Kopīgs darbs mūsu planētas un labklājības aizsargāšanai

Klimata pārmaiņas un bioloģiskās daudzveidības zudums ir mūsu laikmeta būtiskākie izaicinājumi. To pārvarēšanai ir vajadzīgas sistemātiskas izmaiņas mūsu ekonomikā un globālajā sadarbībā gan Atlantijas okeāna abās pusēs, gan visā pasaulē. ES ir uzņēmusies vadošo lomu šajā jomā, pieņemot Eiropas zaļo kursu. Tā ir mūsu jaunā izaugsmes stratēģija, kas koncentrēta uz to, lai samazinātu emisijas, vienlaikus radot jaunas darbvietas. Tā pievēršas visām jomām – gan mūsu ražošanas un patēriņa veidam, gan ēšanas un apkures, darba un ceļošanas ieražām.

Mūsu pamatmērķis ir līdz 2050. gadam kļūt par pirmo klimatneitrālo kontinentu pasaulē. Valstis visā pasaulē – no Dienvidkorejas līdz Dienvidāfrikai, Ķīnai un Japānai – tagad gatavojas uzņemties saistības nākotnei, kurā ir panākts neto nulles emisiju līmenis. Līdzīga apņemšanās no ASV puses nozīmētu to, ka šāds mērķis tiktu attiecināts aptuveni uz divām trešdaļām no globālās ekonomikas un vairāk nekā uz pusi no pasaules emisijām.

Tālab Eiropas Savienība ļoti atzinīgi vērtē ievēlētā prezidenta Džo Baidena apņemšanos no jauna pievienoties Parīzes nolīgumam un noteikt vērienīgus aktualizētus mērķus saskaņā ar Parīzes nolīgumu. **Kopīga transatlantiska apņemšanās līdz 2050. gadam panākt neto nulles emisiju līmeni** nozīmētu to, ka klimatneitralitāte kļūtu par jaunu globālu mērķi, gatavojoties COP26 – nākamajai ANO Klimata pārmaiņu konferencei, kas nākošgad notiks Glāzgovā.

Eiropas Savienība un ASV kopā ar mūsu partneriem var vadīt pasauli ceļā uz zaļu, konkurētspējīgu un iekļaujošu aprites ekonomiku. Tam būs vajadzīgi ieguldījumi, inovācija un pareizi cenu signāli. Tādēļ mums būtu cieši jāsadarbojas emisijas kvotu tirdzniecības, oglekļa cenas noteikšanas un nodokļu jomā. Konkrēti – gaidāmais, ar PTO noteikumiem saderīgais **ES oglekļa ievedkorekcijas mehānisms**, kura mērķis ir nepieļaut oglekļa emisiju pārvirzi, var pāvērt iespēju sadarboties, lai izveidotu globāla mēroga paraugu šādiem pasākumiem.

Tas varētu būt daļa no plašākas **transatlantiskās programmas “zaļās” tirdzniecības jomā**, kuru Komisija ierosina uzsākt 2021. gada vidū un uz kuras pamata PTO ietvaros varētu arī kopīgi izstrādāt tirdzniecības un klimata iniciatīvu.

Eiropa ir arī uzņēmusies vadošo lomu attiecībā uz zaļās pārkārtošanās ilgtspējīgu finansējumu un strādā pie tā, lai 30 % no mūsu atveseļošanas plāna *NextGenerationEU* tiktu finansēti ar zaļo obligāciju palīdzību. Taču mums visiem būs jādara vēl vairāk, lai apmierinātu vajadzības ieguldījumu jomā. Eiropas Savienība un ASV kā nozīmīgi finanšu centri un regulatori ir vispiemērotākie tam, lai vadīt šo darbu. **Transatlantiskā sadarbība, kas veltīta tiesiskā regulējuma izstrādei ilgtspējīga finansējuma jomā**, būtu liels atbalsts privātajam sektoram, lai tas zinātu, kas tiek uzskatīts par “zaļām” investīcijām – lielā mērā līdzīgi, kā tas ir ES taksonomijas gadījumā.

Šis privātais finansējums būs ļoti būtisks, lai veiktu ieguldījumus pareizajās tehnoloģijās un dotu mūsu inovatoriem un uzņēmumiem iniciatora priekšrocības. Ar jaunas **“zaļo” tehnoloģiju alianses** palīdzību Eiropas Savienībai un ASV būtu jāizmanto sava pieredze un zināšanas, lai izveidotu vadošos tirgus un sadarbotos tādu tīru un aprites tehnoloģiju jomā kā, piemēram, atjaunojamie energoresursi, enerģijas uzkrāšana tīklu mērogā, akumulatori, tīrs

ūdeņradis un oglekļa uztveršana, uzglabāšana un izmantošana. Tas papildinātu darbu, ko veikusi ES un ASV Enerģētikas padome, gādātu par auglīgu augsni transatlantiskajiem ieguldījumiem un palīdzētu partnervalstīm izpildīt to saistības klimata jomā.

Mums jākoncentrē mūsu darbs uz dabas un vides aizsardzību arī plašākā nozīmē. Spiediens, kuram pakļauta daba un savvaļas augi un dzīvnieki, apdraud pasaules ekonomikas attīstību un nodrošinātību ar pārtiku. Minētais spiediens būs arī iemesls tam, ka infekcijas slimības un pandēmijas nākotnē būs aizvien biežākas un bīstamākas. Nākamā **ANO bioloģiskās daudzveidības konference (COP15)**, kas notiks Kuņminā (Ķīnā), būs tikpat svarīga dabai kā **COP21** – klimatam.

Eiropas Savienība mudina ASV pievienoties Konvencijai par bioloģisko daudzveidību, un ES un ASV būtu jāsadarbojas, lai nodrošinātu, ka tiek panākts vērienīgs nolīgums, kura mērķis ir **aizsargāt 30 % no pasaules sauszemes platības un 30 % no pasaules ūdeņiem**. Viennozīmīgam ES un ASV saistību saskanīgumam būtu izšķiroša nozīme, lai panāktu vispārēju vienprātību par šo mērķi.

Eiropas Savienībai un ASV būtu arī jāveido partnerība, lai **vadītu cīņu pret globālo atmežošanu**, ierobežojot to produktu ražošanu un patēriņu, kuri veicina atmežošanu. Šāda rīcība varētu būt daļa no jaunās “zaļās” tirdzniecības programmas, un mēs varētu arī izpētīt, kā varam sadarboties dabas saglabāšanas un mežu atjaunošanas jomā gan mūsu valstīs, gan citur pasaulē.

Tādā pašā garā mums jādara vēl vairāk, lai aizsargātu okeānus, kas ir dabiskie skābekļa piegādātāji un mūsu klimata regulētāji. Eiropas Savienībai ir vadošā loma centienos izstrādāt stingrāku globāla mēroga satvaru, kura mērķis ir novērst jūras piedrazojuma problēmu un nepieļaut jūru piesārņošanu ar plastmasu. Ņemot vērā risku, ka līdz 2050. gadam okeānos būs vairāk plastmasas nekā zivju, ir steidzami vajadzīgs **globāls līgums par plastmasu**, un Eiropas Savienība aicinās ASV pievienoties tās centieniem pirms nākamās Apvienoto Nāciju Organizācijas Vides asamblejas.

Eiropas Savienība arī ierosinās sadarboties ar ASV, lai panāktu vienošanos par **aizsargājamo jūras teritoriju** noteikšanu **Dienvidu okeānā**, kas būtu viens no vēsturiski nozīmīgākajiem dabas aizsardzības aktiem.

Zaļajai revolūcijai jāklūst par sociālā, ekonomiskā un tehnoloģiskā progresa dzinuli visā pasaulē. Šajā kontekstā ļoti svarīga loma būs būtiskam ES un ASV devumam attīstīto valstu solījumā līdz 2020. gadam kopīgi mobilizēt 100 miljardus ASV dolāru gadā, kas paredzēti klimatrīcībai jaunattīstības valstīs. Ar mūsu kopīgā atbalsta palīdzību mums jāpalīdz jaunattīstības valstīm virzīties uz priekšu, pamatojoties uz jaunākajiem zinātniskajiem atklājumiem un vislabākajām pieejamajām tehnoloģijām.

Pirmie pasākumi

- *Koordinēt mūsu nostāju un virzīt centienus, lai nākamā gada nozīmīgajos ANO samitos par klimatu un bioloģisko daudzveidību panāktu vērienīgas globālas*

vienošanās – sākums būtu kopīga apņemšanās līdz 2050. gadam sasniegt neto nulles emisiju līmeni.

- *Ierosināt jaunu transatlantisku “zaļās” tirdzniecības programmu, kurā tiktu ietverta PTO ietvaros izstrādāta tirdzniecības un klimata iniciatīva un pasākumi **oglekļa emisiju pārvirzes novēršanai.***
- *Dibināt transatlantisku “zaļo” tehnoloģiju aliansi, lai nodrošinātu ciešāku sadarbību tīru un aprites tehnoloģiju izstrādē un vadošo tirgu izveidē.*
- *Kopīgi izstrādāt **pasaulē mēroga tiesisko regulējumu ilgtspējīga finansējuma jomā, mācoties no pieredzes, kas gūta saistībā ar ES taksonomiju.***
- *Apvienot centienus, lai vadītu **cīņu pret atmežošanu un pastiprinātu okeānu aizsardzību** – sākums būtu kopīgi centieni panākt **globāla līguma par plastmasu noslēgšanu un panākt vienošanos par aizsargājamo jūras teritoriju noteikšanu Dienvidu okeānā.***

4. Kopīgs darbs tehnoloģiju, tirdzniecības un standartu jomā

Eiropas un Amerikas Savienoto Valstu tirdzniecības apmērs veido aptuveni trešdaļu no visas pasaules tirdzniecības apmēra, un mūsu noteiktie standarti tiek ieviesti visās pasaules malās. Tas, ka **Eiropas Savienībai un ASV ir kopīgas cilvēka cieņas, individuālo tiesību un demokrātijas principu vērtības**, padara mūs par likumsakarīgiem partneriem, lai izmantotu straujo tehnoloģisko pārmaiņu sniegtās iespējas un pievērstos izaicinājumiem, kurus rada digitālās pārvaldības konkurējošās sistēmas. Tas mums sniedz vēl nebijušu iespēju izveidot **kopīgu ES un ASV tehnoloģiju programmu.**

Tādējādi tiek atspoguļots **aizvien lielākais Eiropas un ASV viedokļu saskanīgums par tehnoloģiju pārvaldību** un tas, ka mēs saskaramies ar kopīgiem izaicinājumiem mūsu ekonomikas un sabiedrības digitālās pārkārtošanas pārvaldībā. Minētie izaicinājumi attiecas ne tikai uz kritisko infrastruktūru, piemēram, 5G, 6G vai kibernetikas aktīviem, kas ir ļoti būtiski mūsu drošībai, suverenitātei un labklājībai, bet arī uz datiem, tehnoloģijām un tiešsaistes platformu lomu.

Tieši ar šādu domu Eiropas Savienībai un ASV **kā sabiedrotajiem tehnoloģiju jomā ir jāapvieno spēki, lai veidotu tehnoloģijas, to pielietojumu un regulatīvo vidi.** Izmantojot mūsu kopējo ietekmi, transatlantiskajai tehnoloģiju telpai būtu jāveido pamats plašākai tādu līdzīgi domājošu demokrātiju koalīcijai, kurām ir kopīgs redzējums par tehnoloģiju pārvaldību un kuras ir kopīgi apņēmušās to aizsargāt. Lai to panāktu, Eiropas Savienībai Eiropas digitālās desmitgades ietvaros jāturpina darbs pie saviem mērķiem un uzdevumiem tehnoloģiju jomā.

Eiropas Savienība arī ierosinās ASV balstīties uz Eiropas līderlomu tehnoloģijā, lai visā pasaulē panāktu drošu 5G infrastruktūru un sāktu dialogu par 6G. Tam vajadzētu būt daļai no plašākas sadarbības attiecībā uz **digitālās piegādes ķēdes drošību**, kas īstenojama, veicot objektīvus, uz risku balstītus novērtējumus.

Eiropas Savienība un ASV ir arī kopīgi ieinteresētas sadarboties **kiberdrošības** spēju veidošanas, situācijas apzināšanas un informācijas apmaiņas jomā. Šī koordinācija varētu ietvert arī iespējamus ierobežojošus pasākumus pret identificētiem uzbrucējiem no trešām valstīm.

Vienlaikus mums jāsāk kopīgi rīkoties mākslīgā intelekta jomā, pamatojoties uz mūsu kopīgo pārlicību par antropocentrisku pieeju un pievēršoties tādiem jautājumiem kā sejas atpazīšana. Tieši ar šādu domu Eiropas Savienība ierosinās sākt darbu pie **transatlantiska nolīguma mākslīgā intelekta jomā**, lai izstrādātu paraugu reģionāliem un globāliem standartiem, kas būtu saskaņoti ar mūsu vērtībām.

Mums arī atklāti jāapspriež atšķirīgie viedokļi par datu pārvaldību un jāatrod veids, kā šīs atšķirības var konstruktīvi pārvarēt. Eiropas Savienībai un ASV būtu jāpastiprina sadarbība divpusējā un daudzpusējā līmenī, lai veicinātu regulējuma konvergenci un **ar uzticēšanās palīdzību atvieglinātu datu brīvu plūsmu**, kuras pamatā ir augsti standarti un aizsardzības pasākumi.

Nepieciešamība pēc globālas sadarbības tehnoloģiju jomā neaprobežojas tikai ar aparatūru vai programmatūru. Runa ir arī par **mūsu vērtībām, mūsu sabiedrību un mūsu demokrātiju**. Abās Atlantijas okeāna pusēs pieaug vienprātība par to, ka tiešsaistes platformas un lielie tehnoloģiju uzņēmumi (*Big Tech*) rada problēmas, kas apdraud mūsu sabiedrību un demokrātiju, jo īpaši saistībā ar kaitējošu rīcību tirgū, nelikumīgu saturu vai algoritmu sekmētu naida runas un dezinformācijas izplatīšanu.

Tieši ar šādu domu Eiropas Savienība ierosinās **jaunu transatlantisko dialogu par tiešsaistes platformu atbildību**, kura ietvaros tiktu izstrādāts rīcības plāns citām demokrātijām, kuras saskaras ar tādiem pašiem izaicinājumiem. Mums būtu arī ciešāk jāsadarbojas, lai vēl vairāk stiprinātu **kompetento iestāžu sadarbību pretmonopola noteikumu izpildes nodrošināšanai digitālajos tirgos**.

Līdzīgā kārtā arī **taisnīgai nodokļu politikai digitālajā ekonomikā** ir vajadzīgi inovatīvi risinājumi abās Atlantijas okeāna pusēs. Lai izveidotu taisnīgu un modernu ekonomiku, kurā vislabākajām inovatīvajām idejām tiek sniegtas uz tirgus principiem balstītas priekšrocības, Eiropas Savienībai un ASV būtu stingri jāapņemas laikus pabeigt diskusijas par globālu risinājumu ESAO un G20 ietvaros.

Papildus tehnoloģijām Eiropas Savienībai un ASV būtu jāatjauno sava apņemšanās **stiprināt atvērtu un godīgu tirdzniecību**, lai, nosakot augstus standartus, uzlabotu vienlīdzīgus konkurences apstākļus, padarītu kritiskas nozīmes piegādes ķēdes noturīgākas un pievērstos protekcionalisma un vienpusīguma izaicinājumiem.

Sākums šim procesam ir **kopīga līderība PTO reformēšanā**, panākot to, ka šī organizācija ir piemērota 21. gadsimta ekonomikas vajadzībām un reaģē uz pašreizējo realitāti, kā arī veicina ilgtspēju un vienlīdzīgus konkurences apstākļus. Vispirms mums būtu jāpabeidz jauna ģenerāldirektora iecelšanas procedūra un jāizpēta iespējas, kā ar Apelācijas institūcijas reformas palīdzību ir atjaunojama būtisko strīdu izšķiršanas funkcija. Būtu jāpastiprina

trīspusējs darbs starp ES, ASV un Japānu, lai sagatavotu priekšlikumus saistībā ar vienlīdzīgu konkurences apstākļu jautājumiem. Mums būtu arī jāsadarbojas, lai panāktu progresu PTO sarunās par e-komerciju.

Vienlaikus mums būtu **jāatvieglina divpusējā tirdzniecība un jāpadziļina mūsu sadarbība regulējuma un standartu jomā**. Tā kā tarifi visā pasaulē samazinās, standartu un regulējuma noteikšana un ievērošana ir tas elements, no kura ir atkarīga piekļuve tirgiem. Lai gan mēs joprojām esam visietekmīgākie regulatori, tomēr gan Eiropas Savienība, gan ASV saskaras ar aizvien lielāku konkurenci standartu jomā no trešo valstu dalībnieku puses. Ja mēs par kaut ko vienojamies, pasaule parasti mums seko. Tāpēc mums no jauna jāaktivizē priekšlikumi par ES un ASV sadarbību standartu jomā un **atkal jāiesaistās atbilstības novērtējuma sarunās**. Iespēju robežās Eiropas Savienībai un ASV būtu sistemātiski jāaskaņo nostājas starptautiskajās standartu noteikšanas struktūrās.

Eiropas Savienība ierosina izveidot jaunu **ES un ASV Tirdzniecības un tehnoloģiju padomi (TTC)**. Tās mērķis būs pēc iespējas lielākā mērā kopīgi izmantot iespējas, ko sniedz uz tirgus principiem balstīta transatlantiskā sadarbība, stiprināt mūsu vadošo lomu tehnoloģiju un rūpniecības jomā un paplašināt divpusējo tirdzniecību un ieguldījumus.

Minētā padome koncentrēsies uz tirdzniecības šķēršļu samazināšanu, savietojamu standartu un regulatīvo pieeju izstrādi jauno tehnoloģiju jomā, kritiski svarīgu piegādes ķēžu drošības nodrošināšanu, sadarbības padziļināšanu pētniecības jomā un inovācijas un godīgas konkurences veicināšanu.

Šajā kontekstā jaunai **kopīgai prioritātei vajadzētu būt kritisko tehnoloģiju aizsardzībai**. Mums ir vajadzīga ciešāka sadarbība tādos jautājumos kā ieguldījumu izvērtēšana, intelektuālā īpašuma tiesības, tehnoloģiju piespiedu nodošana un eksporta kontrole.

Vienlaikus mums arī cieši jāsadarbojas, lai **atrisinātu domstarpības divpusējā tirdzniecībā**, kuras vājina mūsu stratēģisko partnerību. Mums jāstrādā, lai rastu ātrus risinājumus, **koncentrējoties uz sarunu gaitā panāktiem rezultātiem**, vienlaikus atzīstot katras puses atšķirīgās pieejas. Tas attiecas arī pašreizējiem centieniem atrisināt strīdu *Boeing/Airbus* lietā, kā arī atcelt nepamatotos ierobežojumus, kas noteikti saskaņā ar Tirdzniecības paplašināšanas likuma 232. pantu, vai citus vienpusējus lēmumus.

Pirmie pasākumi

- *Eiropas Savienībai un ASV cieši jāsadarbojas, lai ar sarunu ceļā panāktiem risinājumiem novērstu domstarpības divpusējā tirdzniecībā un vadītu PTO reformēšanas centienus.*
- *Izveidot jaunu ES un ASV Tirdzniecības un tehnoloģiju padomi, kuras mērķis ir atbalstīt un atvieglināt tirdzniecību, izstrādāt savietojamus standartus un veicināt inovāciju.*
- *Eiropas Savienībai un ASV būtu jāuzsāk transatlantisks dialogs par tiešsaistes platformu un lielo tehnoloģiju uzņēmumu atbildību – sākums būtu sadarbība ar mērķi rast globāla mēroga risinājumus taisnīgai nodokļu politikai un tirgus*

izkropļojumu novēršanai digitālajā ekonomikā.

- *Izstrādāt kopīgu transatlantisku pieeju **kritisko tehnoloģiju aizsardzībai**, ņemot vērā ar ekonomiku un drošību saistītās, globāla mēroga bažas – sākums būtu diskusijas par 5G.*
- *Darbs pie **nolīguma mākslīgā intelekta jomā un ciešāka sadarbība, lai ar uzticēšanās palīdzību atvieglinātu datu brīvu plūsmu.***
- *Atjaunot sadarbību **regulējuma un standartu jomā** – sākums būtu atbilstības novērtējuma sarunu atsākšana, kā arī nostāju saskaņošana starptautiskajās struktūrās.*

5. Kopīgs darbs ceļā uz drošāku, labklājīgāku un demokrātiskāku pasauli

Gan Eiropas Savienības, gan ASV pamatinteresēs ir **stiprināt demokrātiju visā pasaulē**. Mēs atzinīgi vērtējam ievēlētā prezidenta Džo Baidena priekšlikumu par demokrātijas samitu – laikā, kad pandēmijas dēļ demokrātija, brīvības un vērtības ir pakļautas vēl lielākam spiedienam.

Eiropas Savienība ir gatava pilnībā piedalīties centienos saistībā ar **demokrātijas samitu** – gan īstenojot savu neseno pieņemto Rīcības plānu demokrātijas un cilvēktiesību jomā Eiropas Savienībā, gan sadarbojoties ar ASV un starptautiskajiem partneriem, lai uzņemtos turpmākas saistības korupcijas, autoritārisma un cilvēktiesību pārkāpumu apkarošanai visā pasaulē. Tam savukārt būtu jāpalīdz stiprināt daudzpusējo sistēmu – patiesu starptautiskās sabiedrības mugurkaulu.

Eiropas Savienība un ASV Apvienoto Nāciju Organizācijas, G7 un G20 ietvaros jau ir sākušas sadarboties globālās atveseļošanas jautājumos. Mums jāuzņemas kopīga līderība, lai atbalstītu citas valstis virzībā uz ilgtspējīgu atlabšanu, t. sk. **pārstrukturējot parādus**, un mums jābalstās uz mūsu pārliecinošajiem rezultātiem, kas gūti sadarbībā humānās palīdzības jomā. Eiropas Savienībai un ASV būtu jāturpina atbalstīt **Apvienoto Nāciju Organizācijas Ilgtspējīgas attīstības programmu 2030. gadam** un paātrināt tās īstenošanu, nosakot to par kopīgu prioritāti.

Globālās atveseļošanas centienu ietvaros Eiropas Savienībai un ASV būtu jāsadarbības, lai **kopīgi veicinātu un aizsargātu darba ņēmēju tiesības**. Eiropas Savienība ierosinās pastiprināt transatlantisko sadarbību ar mērķi panākt attiecīgo Starptautiskās Darba organizācijas konvenciju ievērošanu visā pasaulē.

Ciešākai partnerībai dažādās ģeopolitiskajās jomās būs arī izšķiroša nozīme, lai visur pasaulē atbalstītu demokrātiskās vērtības, kā arī globālo un reģionālo stabilitāti, labklājību un konfliktu atrisināšanu.

Eiropas Savienībai **Ķīna** ir sarunu partnere sadarbības jomā, konkurente ekonomikā un sistēmiska sāncense. ES un Ķīnas stratēģiskajā perspektīvā izklāstītā pieeja nozīmē stingru turpmāko plānu mūsu kopīgo interešu un vērtību aizstāvībai. Eiropas Savienība un ASV, būdamas atklātas un demokrātiskas sabiedrības un tirgus ekonomikas, ir vienisprātis par

stratēģisko izaicinājumu, ko rada Ķīnas pieaugošās starptautiskās ambīcijas – pat tajos gadījumos, kad mēs ne vienmēr esam vienisprātis par labāko veidu šīs problēmas risināšanai. Jaunais ES un ASV dialogs par Ķīnu nodrošinās svarīgu mehānismu mūsu interešu īstenošanai un mūsu domstarpību atrisināšanai.

Spēcīgāka ES koncentrēšanās uz izaicinājumiem un iespējām **Indijas un Klusā okeāna reģionā** palīdzēs padziļināt sadarbību ar līdzīgi domājošiem partneriem šajā reģionā. Ciešai sadarbībai ar ASV būs izšķiroša nozīme, lai saskaņotu mūsu stratēģiskos mērķus un atbalstītu demokrātisko progresu Āzijā.

Eiropas Savienība koncentrējas uz to, lai padziļinātu savu aliansi ar **Āfriku** kā līdzvērtīgu partneri. Eiropas Savienība joprojām ir galvenā ārvalstu ieguldītāja un svarīgākā tirdzniecības, attīstības jomas, humānās palīdzības un drošības partnere. Ir daudz ieguvumu, kurus sniedz ciešāka transatlantiskā sadarbība demokrātijas un cilvēktiesību, reģionālās integrācijas un drošības, kā arī ilgtspējīgas attīstības veicināšanā visā kontinentā.

Eiropas Savienībai un ASV ir kopēja stratēģiska interese par **stabiliem un drošiem Tuvajiem Austrumiem, Ziemeļāfriku un Sāhelu**. Tas nozīmē, ka jāapvieno spēki, lai pievērstos reģionālajiem konfliktiem, varas sacensībai un destruktīvai ārējo dalībnieku rīcībai šajos reģionos.

Mums būtu cieši jāsadarbojas, lai izstrādātu nosacījumus jēgpilnam politiskajam progresam Tuvo Austrumu miera procesā, kas panākams, jo īpaši sadarbojoties atjauninātā Tuvo Austrumu Kvarteta ietvaros. Eiropas Savienība turpinās pievērsties drošības jautājumiem **Persijas līča reģionā**, atbalstot saspīlējuma mazināšanu un radot apstākļus uzticības veicināšanai un iekļaujošai drošības struktūrai. Transatlantiskās sadarbības uzmanības centrā arī turpmāk vajadzētu būt stabilitātes panākšanai Irānā un konfliktu izbeigšanai Sīrijā un Jemenā.

Lībijā Eiropas Savienība – ar spēcīgas ANO vadības atbalstu – ir apņēmusies pastiprināt mūsu kopīgos centienus, lai atbalstītu pašas Lībijas vadītu risinājumu. Vispārējo drošību Āfrikā un Eiropā sekmēs turpmāka sadarbība starp ES un ASV, kuras mērķis ir veicināt stabilitāti un attīstību **Sāhelas reģionā**.

Eiropas Savienībai un ASV atkal jāapvieno spēki, lai saglabātu Kopīgo visaptverošo rīcības plānu jeb **vienošanos par Irānas kodolprogrammu**, ko 2015. gadā apstiprināja Apvienoto Nāciju Organizācijas Drošības padome¹. Minētā vienošanās ir ļoti svarīgs globālās ieroču neizplatīšanas arhitektūras pīlārs, un mums jāsadarbojas, lai pilnveidotu tās sasniegumus.

Gan Eiropas Savienība, gan ASV ir sniegušas milzīgu ieguldījumu stabilā un mierpilnā **Afganistānā**, un mums jānodrošina, ka panākumi, kurus afgāņi guvuši pēdējos gados, tiek saglabāti, tādējādi atbalstot Afganistānas iekšējā miera procesa norisi un tā rezultātus.

Transatlantiskā sadarbība attiecībā uz **Krieviju** joprojām būs svarīga, jo īpaši saistībā ar starptautisko tiesību ievērošanu. Tas arī nozīmē mūsu austrumu partneru teritoriālās

¹ ANO DP Rezolūcija 2231 (2015).

integritātes un energoapgādes drošības aizsardzību. **Ukraina** ir prioritāra partnere, kuras gadījumā ASV atbalsts ir vitāli svarīgs, lai kopā veicinātu drošību un vērienīgu reformu programmu. **Baltkrievijā** mēs esam gatavi pastiprināt atbalstu miermīlīgai pārejai uz demokrātiju.

Eiropa ir atvērusi Rietumbalkāniem perspektīvu pievienoties Eiropas Savienībai. Izšķiroša nozīme ir turpmākai ES un ASV partnerībai un ciešai koordinācijai **Rietumbalkānos**, jo īpaši attiecībā uz ES veicināto dialogu starp Belgradu un Prištinu. Mums jāsadarbojas, lai atbalstītu samierināšanu, uzlabotu pārvaldību un virzītu uz priekšu svarīgas reformas.

Eiropas Savienībai un ASV ir kopēja stratēģiska interese par stabilu un drošu Vidusjūras austrumdaļu. Mums būtu jācenšas panākt koordinētu pieeju mūsu attiecībās ar **Turciju**, tostarp risinot pašreizējās problēmas.

Ir svarīgi sadarboties ar **Latīņamerikas un Karību jūras reģionu**, kas ir svarīgi sabiedrotie starptautiskos forumos. Šajā kontekstā mums arī turpmāk būtu jākoordinē viedokļi un nostājas attiecībā uz Venecuēlu.

Kopā mums lietderīgi jāizmanto visi pieejamie instrumenti. Tālab mēs centīsimies **uzlabot koordināciju sankciju izmantošanas jomā**, tostarp attiecībā uz kopīgu mērķu sasniegšanu, vienlaikus izvairoties no neplānotām sekām Eiropas un ASV ekonomiskajām interesēm un vienpusējas eksteritoriālu sankciju pielietošanas.

Eiropa un ASV saskaras ar aizvien lielāku skaitu nopietnu starptautisku apdraudējumu – no hibrīddraudiem un militāriem draudiem, vardarbīga ekstrēmisma un globālā terorisma līdz pat masu iznīcināšanas ieroču izplatīšanai. Pēdējos gados Eiropas Savienība ir guvusi vēl nebijušu progresu **drošības un aizsardzības sadarbības** jomā, pieņemot nozīmīgas iniciatīvas, kuru mērķis ir novērst spēju nepietiekamību, vienlaikus stimulējot aizsardzības izdevumus un sloga sadali.

Eiropas Savienībai un ASV būtu atkārtoti jāapstiprina mūsu **kopīgā apņemšanās attiecībā uz transatlantisko un starptautisko drošību**. Spēcīgāka ES loma aizsardzībā, tostarp atbalstot ieguldījumus spēju attīstīšanā, nāks par labu gan NATO, gan transatlantiskajai sadarbībai. Eiropas Savienība ir gatava pildīt savus pienākumus, stiprināt savu stratēģisko autonomiju un panākt labāku sloga sadali. ES un NATO spēju prioritātes būtu lielā mērā jāaskaņo.

Lai veidotu mūsu sadarbību, būtu jāievieš strukturēts **ES un ASV drošības un aizsardzības dialogs**, kurā tiek izmantota visaptveroša pieeja drošībai un kura pamatā ir kopīgs stratēģisks redzējums. Tam būtu jāaptver informācijas apmaiņa par transatlantiskās sadarbības iespējām attiecīgo drošības un aizsardzības iniciatīvu, krīžu pārvarēšanas, militāro operāciju un divpusējo drošības jautājumu kontekstā. Šajā sakarā Eiropas Savienībai un ASV būtu jāstrādā pie tā, lai būtiski uzlabotu un palielinātu **informācijas apmaiņu**. Vienlaikus Eiropas Savienībai un ASV būtu jāsadarbojas, lai **veicinātu vērienīgu starptautiskās ieroču kontroles un atbrūošanās programmu**.

Pirmie pasākumi

- *Eiropas Savienība ir gatava ar pilnu atdevi piedalīties ievēlētā prezidenta Džo Baidena ierosinātajā **demokrātijas samītā**, kopīgi apņemoties cīnīties pret autoritārisma pieaugumu, cilvēktiesību pārkāpumiem un korupciju.*
- *Koordinēt reaģēšanas pasākumus uz kopīgiem izaicinājumiem, lai **sekmētu reģionālo un globālo stabilitāti** – sākums būtu rīcībpolitikas pastiprināšana Austrumu partnerības valstīs un Vidusjūras reģionā.*
- *Stiprināt mūsu kopīgo apņemšanos transatlantiskās un starptautiskās drošības jomā – sākums būtu jauna **ES un ASV drošības un aizsardzības dialoga** izveide.*
- *Eiropas Savienībai un ASV būtu jāapvieno spēki, lai **stiprinātu daudzpusējo sistēmu**, balstoties uz mūsu kopīgajām vērtībām.*

7. Secinājums

Komisija un Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos aicina Eiropadomi apstiprināt šo plānu un ierosinātos pirmos pasākumus, kas veidotu ceļvedi jaunai transatlantiskai programmai globālās sadarbības labā. Šīs programmas īstenošanā Komisija un Augstais pārstāvis/Komisijas priekšsēdētājas vietnieks cieši sadarbosies ar Eiropas Parlamentu un Padomi.

Šī vērienīgā un konkrētā programma būtu jāuzsāk ar 2021. gada pirmajā pusē paredzēto **ES un ASV samitu**. Tas sniegtu skaidru signālu par divu neatkarīgu, neaizstājamu partneru un sabiedroto atjaunotu globālo līderību un iesaisti.

Tad, kad transatlantiskā partnerība ir spēcīga, spēcīgāka ir gan Eiropas Savienība, gan ASV. Ir pienācis laiks atjaunot saites, realizējot jaunu transatlantiskās un globālās sadarbības programmu šodienas pasaulei.